

גליון זה נחנב ע"י ש.ש.ב.מ.
לפרנסה בהרחבה והצלחה
בכ"ע וכל מילי דמיטב

מקץ תשפ"ג גליון קלה שנה ד

מליצי יושר

זרע שמשון

רבי שמשון היים
ב"ר נחמן מייכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שמיא ועיניכם תראנה בנים
ובני בנים כשתילי זיתים סביב
לשולחנכם, חכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו',
בני חיי ומחוני טב.

מלא העומר

רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ. וכ"כ הגה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ז"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המשתדלים והמסייעים
בהוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת.
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר

רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורגשטיין זצ"ל:
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקוה"גלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימינים בה

ילקוט סופר

רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמוד או יפרסם דבריו
אני אטיב עמכם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איה מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שומע
קול בכיית עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמכם
לשוב להם כל הימים

לב העברי

רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בנוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבושו בי תומכי.

אתון דאורייתא

רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגנשטערן זצ"ל
בהספדו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שייסייע בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

בן לאשרי

רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הוברמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נזר בכל יום על כל אלה שיעייש
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי זכה ליר"ש,
הצלחה בכל טוב, בזה ובבא.
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

חזון יחזקאל

רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הנ"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספרו בשעת הלוייה הכריז:
נצטווית מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שימליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו.
(רבבות אפרים אר"ח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"ב).

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב? פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה? פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען? פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

ווייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב,
און ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל, וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר

פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

לע"נ הרה"ק המקובל המלו"ן ר' רפאל ב"ר אברהם ריס זי"ע

והנה שבע פרות. הקשה בזרע ברך, דמה ענין הפרות להראות על שובע ורעב, ובשלמא השבלים שמהם עיקר מאכל העולם, מובן שרומז על שובע ורעב, אולם הפרות מה ענינם. ויש לתרץ ע"פ מה שאמר הכתוב (משלי יד:ד) "ורב תבואות בכח שור", והיינו שלפי גודל כח השור בשעה שעובד את האדמה, כך מגדלת הארץ תבואתה ופרותיה. וכן אמרו (חגיגה ג): דרבן מכוון את הפרה לתלמיה להביא חיים לעולם. והיינו שע"י חרישת הפרה צומח הזרעים. וזה היה סימן הפרות, לומר שיהיו הפרות כחושות, וממילא החרישה תהיה חלשה ולא תיעשה כראוי, ולא יגדלו הצמחים כראוי ויבוא רעב לעולם. (זרע שמשון אות ז).

למה שלמתם רעה תחת טובה. יש לדקדק מדוע התחיל בטענת 'למה שלמתם רעה תחת טובה', דלכאורה היה לו מיד לטעון על גניבת הגביע. ונראה, שנתכוון יוסף לרמוז להם ששלמו רעה תחת טובה במה שקנאו בו מחמת הכתנות פסים שנתן לו יעקב, ואילו אמו רחל לא עשתה כן ללאה אמם, אלא אדרבה מסרה לה את הסימנים ולא קנאה בה והכניסה צרה לביתה. וזה שטען להם יוסף "למה שלמתם רעה תחת טובה", היינו תחת הטובה שעשתה אמי לאמכם. ולפ"ז מובן מה שמצינו בכמה מקומות בחז"ל שאמרו הלשון "אתם מכרתם בנה של רחל", דצ"ב מפני לא אמרו "אתם מכרתם את יוסף", או "אתם מכרתם את אחיכם". אך הכוונה כנ"ל, דהיה עליהם טענה מיוחדת על כך שמכרו את בנה של רחל שלא היה לה קנאה בלאה אחותה, ואילו הם שלמו רעה תחת טובה וקנאו ביוסף בנה. (זרע שמשון אות ז"ז).

והם לא ידעו כי שומע יוסף כי המליץ בינותם. וברש"י: המליץ זה מנשה בנו. ונראה למצוא רמז לדברי המדרש, שראשי התיבות של "לא ידעו כי שומע יוסף כי המליץ", בגימטריא "מנשה". (זרע שמשון אות י').

לע"נ הג"ר בנימין שלמה זלמן ב"ר יעקב דוד שפיצער זצ"ל י"א כ"ו כסלו
הנותר משמן שבנר חנוכה אם מותר לבטלו. בשו"ע
(סו"ס תרע"ז): אם נשתייר משמן שבנר חנוכה, ואין בו
ששים לבטלו, אין להוסיף עליו עוד שמן של היתר כדי
לבטלו. והקשו בט"ז (ו"ד סי' צ"ט סק"ב) וש"ך (שם
סק"ט), דהרי ב"ד שם מובא שתי דעות אם באיסור
דרבנן מותר להוסיף עליו מן ההיתר כדי לבטלו, ומדוע
כאן סתם המחבר דאין להוסיף עליו כדי לבטלו.

ותירץ המ"א (סק"ב), דהכא חמיר טפי, דהוי דבר שיש
לו מתירין לשנה הבאה, לכן אין להוסיף עליו לבטלו,
עכ"ד. והעולם מתמיהין עליו, דאם זה דבר שיש לו
מתירין, א"כ מה הוספה שייך, דדבר שיש לו מתירין
אפילו באלף לא בטיל.

ונראה ליישב כוונת המ"א, דלכאורה כיון דאסור
להשהות השמן מפני התקלה, מאי דבר שיש לו מתירין
שייך הכא, הרי אסור להשהות עד לשנה הבאה. אך
נראה כוונת המ"א, דודאי אם כבר השהה עד סמוך
לחנוכה הבאה, אז לא שייך ביה ביטול, דיכול להשהות
לנר חנוכה, דלא שייך בזה חשש תקלה, דהרי יכול
להשתמש בו עכשיו לנר חנוכה, וא"כ הוי דבר שיש לו
מתירין ואינו בטל. וא"כ לא פלוג רבנן, דאפי' זמן רב
קודם חנוכה שאסור להשהות, ואינו חשיב דבר שיש לו
מתירין, מ"מ אין לו ביטול, דאין לחלק באיסור בין זמן
לזמן.

וזה כוונת המ"א דאע"ג דבאמת אין זה מיקרי 'דבר
שיש לו מתירין', ומהני כאן ביטול, מ"מ משום לא פלוג,
תקנו חכמים דלא מהני בזה ביטול כמו 'דבר שיש לו
מתירין'. אבל עדיין קשה דהרי מדברי המחבר משמע ביטול, רק
אסור להוסיף שמן כדי לבטלו.

ונראה, דכל מה שכתבנו הוא דוקא אם נתערב בשמן אחר, ומוסיף עליו
שמן שיהיה לו לשנה הבאה לעצמו בדיוק כפי השיעור הנצרך לנר חנוכה,
דאז שפיר "ל דאם איתרמי סמוך לחנוכה יכול להשהות דאין בו חשש
תקלה, והוי דבר שיש לו מתירין ואינו בטל, הלכך הוא הדין בתחילת השנה
לא בטל משום לא פלוג. ובציור כזה מיירי המגן אברהם.

אבל המחבר מיירי בציור שהוסיף עליו כל כך שמן, עד שגם אם ישתמש בו
כשיעור לימי חנוכה הבאים, עדיין יותיר לו, וא"כ לא הוי דבר שיש לו
מתירין, דהרי איכא בו חשש תקלה, וא"כ מהני ביטול מעיקר הדין.

דאין לומר דיכול למכרו לאחרים לנר חנוכה, דכללא הוא דלא מיקרי 'דבר
שיש לו מתירין', רק אם בעצמו יוכל להשתמש בו, אבל למכרו לאחרים לא
מצינו דמיקרי 'דבר שיש לו מתירין'. ולכן שפיר קאמר המחבר דאע"ג
דמהני בזה ביטול מעיקר הדין, דלא הוי דבר שיש לו מתירין, מ"מ אין
להוסיף עליו לבטלו. (פני אריה שבת כא.).

לע"נ אדמו"ר ר' חיים אליהו ב"ר שמואל אליהו מזוואלין זצ"ל י"א כ"ח כסלו

ועל פיק ישק כל עמי. במדרש תנחומא (סימן י"ב): הפה שלא נשק בזימה,
נאמר לו "ועל פיק ישק כל עמי". צואר שלא הרכין לעבירה, נאמר "וישם

א ביארנו ופענחו הדברים כפי השערתינו, ומדומני דזה כוונת הדברים, אבל אולי שינוי, לכן
העתקנו כאן דבריו אות באות, וישמע חכם ויוסף לקח.

וה"ל: בשו"ע סו"ס תרע"ז דאם נשתייר משמן שבנר חנוכה אין להוסיף עליו. והקשו בט"ז
וש"ך דב"ד הביא שתי דעות דברבנן יכול להוסיף. ותירץ במ"א דהוי דבר שיש לו מתירין
לשנה הבאה. והעולם מתמיהין עליו, דא"כ מה הוספה שייך, דדבר שיש לו מתירין אפילו
באלף לא בטיל. נראה ליישב, דודאי לכאורה כיון דאסור להשהות מפני התקלה, מאי דבר
שיש לו מתירין שייך. אך נראה כוונת המ"א, דודאי אם כבר השהה עד סמוך לחנוכה הבאה
לא שייך ביה ביטול, דיכול להשהות לנר חנוכה. וא"כ לא פלוג רבנן אפילו זמן רב קודם חנוכה
שאסור להשהות, מ"מ אין לו ביטול, דאין לחלק באיסור בין זמן לזמן. והשתא נראה דלא
מיקרי דבר שיש לו מתירין רק אם בעצמו יוכל להשתמש בו, אבל למכרו לאחרים לא מצינו,
א"כ אם נתערב בשמן אחר ומוסיף עליו כל כך עד שיהיה לו לשנה הבאה לעצמו כפי
השיעור, א"כ לא דאם איתרמי סמוך לחנוכה יכול להשהות, ה"ה ברחוק לא בטל. אבל אם
הוסיף עליו כל כך עד שגם אם ישתמש בו כשיעור לימי חנוכה הבאים מ"מ יותיר לו, א"כ לא
הוי דבר שיש לו מתירין, דאם נימא שלא יתבטל לא יוכל להשהות עוד שנה כי חיישינן
לתקלה, א"כ שפיר קאמר שאין להוסיף וכו' עד שיותיר לו לשנה הבאה, דתו לא הוי דבר שיש
לו מתירין דלא שייך לא פלוג, דגם בסמוך לחנוכה אין לו תיקון להותיר אחר ימי חנוכה,
וא"ש דברי המ"א.

בגיל שמונה עשרה עבר רבינו הבן
לאשרי זצ"ל ללמוד בורשא אצל
הגרי"צ גליקוואהן זצ"ל חתנו של
מרן רבי חיים מבריסק זצ"ל,
וקיבל ממנו מכתב המלצה שנוסח
ע"י גיסו בנו של הגרי"ח מרן
הגרי"צ מבריסק זצ"ל שהיה
מעריכו מאד, וכתב עליו "הבחר
החרף ובקי שקידתו הרבה
והנמדתו בתורתינו הקדושה
מפליאה עין כל רואיה, עוד מימי
נעוריו יגע ומצא וקנה לו הרבה
ידיעות בש"ס בעיון ישר, ונוסף
לזה הנהגתו הרצויה בעיני ה'
ואדם, ויראתו הקודמת לחכמתו,
אהוב למקום אהוב לבריות".

בגיל שלוששים ואחד עשה חיבור
על כל הש"ס ועל התורה, וכשבא
לראש השנה לגור, הניח את
החיבור לפני האמרי אמת מגור
שהיה מחבבו מאד, ועמד האמרי
אמת על יד אדן החלון, ועיין בו
למעלה מארבע שעות, וכתב לו
הערות על חידושי במסכת יומא,
אשר היה לפלא בעיני החסידים
שם. (ברכה משולשת עמוד כ"א).

רביד הזהב על צוארו. היד שלא נגעה בעבירה, נאמר
"ויסר פרעה את טבעתו". ויש להבין, הלוא שכר מצוה
בהאי עלמא ליכא. ויש לומר, דכל זה הוא רק במצות
עשה, שהן אורות מלובשים בכלי הגוף, כמו האור בנר,
כנאמר "נר מצוה", ולכן כשנתבטלו הכלים והיינו
לאחר מיתה, אז נתגלו האורות ומקבל השכר. ולכן כל
זמן שהוא חי אינו מקבל שכר, דעדיין לא נתגלו
האורות. אבל במצות לא תעשה, שהן אורות בלי
כלים, האור מתפשט מיד גם בעוה"ז, ולכן מקבל השכר
גם בהאי עלמא. ולכן נמשל יוסף ללהבה שהיא אור
בלי כלי, משא"כ בגחלת שהאש נאחזת בה וזה כמו
אורות בכלים. וכן שבת שהוא מידת יוסף שבטלים בו
כל כלי הגוף מל"ט מלאכות, ואין בו שום הכנה לימות
החול, כי שבת הוא שלימות, [לכן מקבל שכר על שבת
גם בהאי עלמא]. (נאות הדשא ח"ב עמוד שי"ט).

כתבה אין זקוק לה. אם האדם מתעורר לעבודת ה'
מעצמו, הוא טוב מאד, אך ההתעוררות של אדם אין
לה קיום תמיד, כשם שאין לאדם קיום תמיד. וכן
כאשר תבוא לאדם התעוררות מלמעלה, כענין בת קול
שיוצאת מהר חורב בכל יום שבאה מזה התעוררות
לאדם, אף שענין זה יש לו קיום מצד עצמו, כי הוא
דבר נצחי שהוא בא מלמעלה, אך מחמת שאינו בא
מכח האדם, אינו נשאר אצלו, והתעוררות למעלה
יהיה קיום אצל אדם אחר המוכן לזה.

אבל אם האדם מייגע עצמו עד שמתעורר כל כך
שיעור על עצמו אתערותא דלעילא, זה יש לו קיום, כי יש לאדם חלק בו,
וגם הוא דבר נצחי, ואף אם לפעמים נפסק מעבודתו, אבל לאחר זמן חוזר
אליו, כי האור אשר מאיר עליו מלמעלה לא נפסק ממנו.

וזה היה ענין המנורה, שהיה מדליק עד שתהיה שלהבת עולה מאליה, כדי
שע"י יגיעת אתערותא דלתתא תבוא אתערותא דלעילא. וענין זה נשאר
במצות נר חנוכה, וזה "כתבה אין זקוק לה", מפני שאור של מעלה המאיר
להמצוה לא נפסק. וגם בשבת הוא כן, דשבת היא קדושה הבאה מלמעלה,
לכן לא נשאר מזה, רק אם מכין את עצמו לקדושת שבת, אזי נשאר גם
לאחר שבת, וזה ג' ימים קודם השבת נקרא "קמי שבתא", וג' ימים אחר
השבת נקרא "בתר שבתא". והכוונה, שאם מכין את עצמו קודם השבת,
נשאר קדושת שבת גם אחר השבת.

וגם ברגל שואלין ודורשין ל' יום קודם הרגל, ומצינו במס' גיטין (דף עז.)
דל' יום אחר הרגל נקרא "אחר הרגל", וזה ג"כ מטעם זה, דהכנה דקודם
הרגל מועילה שתשאר קדושת הרגל אחר הרגל ל' יום.

וכן בתורה היא רק לפי ההכנה והליכה שהולך אליה, ואף שהתורה היא
גבוהה משבת וכו', אעפ"כ היא רק לפי ההכנה. והא דאמרו חז"ל (סוטה
כב:) לעולם יעסוק אדם בתורה ומצות אפי' שלא לשמה, [ולכאורה תורה
שלא לשמה הוא בלי הכנה, וזה אין לו קיום]. היינו משום דהתורה שהיא
רוחני, לכן היא בעצמה הכנה, אפילו שלומד שלמה לשמה. ולכן הרמב"ם
(פ"ג ת"ת ה"ה) גורם רק "לעולם יעסוק אדם 'בתורה' שלא לשמה", ולא
הוסיף גם "מצות", כי מעשה המצות לפי שהוא במעשה גשמי, לכן אם הוא
בלי הכנה [ובלי כוונה לשמה], לא נשאר מזה. אבל התורה [שהיא רוחני],
לכן היא בעצמה הכנה, לכן אמרו חז"ל דיעסוק אדם בתורה אפי' שלא
לשמה. (נאות הדשא ח"א עמוד קע"ב).

עד שתכלה רגל מן השוק. יש לומר "רגל" היינו רגל של היצה"ר, דאמרו
(ע"ז ה'): 'משלחי רגל השור והחמור', בזמן שעוסקים בתורה ובגמילות
חסדים יצרם מסור בידם. ופירש"י: משלחים ומשליכים רגלי יצה"ר הבא
על האדם מעליהם, ע"כ. ופירשו בספרים, כי באמת גם היצה"ר הוא מלאך,
ובכמה דברים הוא טוב, כמו בנוגע תלמוד תורה, דמפורש בזהר (ח"א דף

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$180 פאר גליון מליצי יושר

וועט מען מוידע זיין ביי די ציונים פון די פלאצקע גאון - ווארשא, אבני נזר -
סוכאטשוב, ילקוט סופר - פאקש, לב העברי - הר הזיתים, ר' יוסף ענגיל - ויען,
בן לאשרי און חזון יחזקאל - הר המנוחות

אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו
זיין זייערע הבטחה!

געדענקט "מקח בלייבט מקח"!

קלח). דלולא היצה"ר לא היתה חדותא דשמעתא, רק גלי היצה"ר [היינו דרגות הנמוכות של היצה"ר] הן רע. (נאות הדשא עמוד קס"ד).

לע"נ הג"ר נפתלי יאב ב"ר יעקב מיכאל לייבאוויטש ז"ל י"א צ"כ כסלו

קושיית הבית יוסף. נראה לתרץ קושיית הב"י למה תיקנו חנוכה ז' ימים, הלא הנס לא היה רק שבעה ימים. ו"ל לפי מה שכתב הברכי יוסף (סי' תר"ע) שנעשה הנס במנורה שדלקה שמונה ימים, כיון שהיונים רצו לבטל מהם שבת חודש מילה, ולזה דלקה המנורה בר"ח טבת, ואין שמונה בלא שבת, וגם רמז לשמונת ימי מילה, לכן בשמונה ימים שדלקה, היה רמזו הישועה מכל ג' מצוות שרצו לבטל מהם, עכ"ל.

ולפ"ז מתורץ מדוע קבעו שמונת ימי חנוכה, כי רצו לרמז גם על הנס שלא בטלו שמונת ימי מילה. ובזה יש לבאר המדרש (מובא בעוללות אפרים מאמר תל"ד) עה"פ (קהלת יא:ב) "תן חלק לשבעה וגם לשמונה", "תן חלק לשבעה" אלו קני המנורה, "וגם לשמונה" אלו שמונה ימי מילה. ולפ"ז יובן הכוונה, "תן חלק לשבעה" אלו ז' קני המנורה, שחנוכה היה צריך להיות שבעת ימים, שהנס היה רק שבעה ימים, וגם כנגד קני המנורה שהדליקו בבית המקדש, אבל מ"מ "גם לשמונה", נגד שמונה ימי מילה, שלכן נקבע שמונה ימים נגד מה שרצו היונים לבטל המילה.

לע"נ הג"ר אברהם יצחק ב"ר דוד שטינאל זצ"ל י"א צ"א טבת

סעודת מצוה בחנוכה. הקשו הפוסקים (בסימן תר"ע) למה בחנוכה תקנו רק הלל והודאה, ובפורים משתה ושמחה, ע"ב ט"ז שם שהאריך בזה. ונ"ל כפשוטו, כי בפורים היתה שמחה שלמה, דלא נעדר בהם איש, משא"כ בחנוכה נפלו שני גדולי הדור יהודא ואלעזר המכבים בני מתתיהו, והיה גם הרג רב מקודם בבני ישראל, ורק אח"כ בא עזר מאת ה', ולכן לא היה כל כך שמחה בשלמות, דהא מצינו בסימן תק"פ כמה תעניות על מיתת צדיקים, וא"כ אין השמחה בשלימות.

אולם קשה לי, דבמגילת אנטיכוס כתב וז"ל: על כן קיימו בני חשמונאי וכו' לעשות שמונה ימים האלה ימי משתה ושמחה כימי המועדים הכתובים בתורה, עכ"ל. הרי שקבעו ימי משתה ושמחה, וזה סותר למה דאיתא בשו"ע ובראשונים. ונראה לתרץ ע"פ מה שכתב הרמ"א (סי' תר"ע ס"ב) דנהגים לומר שירות ותשבחות ואז הוה סעודת מצוה. ועפ"ז יש לומר דמה שכתוב במגילת אנטיכוס 'לעשות' שמונה ימים ימי משתה ושמחה, הכוונה לגרום שיהיו ימי משתה ע"י אמירת שירות ותשבחות, ואין הכוונה 'לעשות' שיעשו אותם ממש ימי משתה.

ולפ"ז הנפ"מ בין פורים לחנוכה, דפורים הוי ימי שמחה בלי שירות ותשבחות, וחייב לבסומי אע"פ שלא אומר שיר והלל, משא"כ חנוכה נעשה בעיקרו להודות ולהלל, וגם 'לעשות' והיינו לגרום שיהיה ימי שמחה ע"י אמירת שירות ותשבחות.

ובזה יכולים ליישב מה שקשה על הא דאיתא בטור (סי' תר"ע) ומביאו שם בט"ז סק"ב) דנשים שנהגים לאסור מלאכה כל היום, אין מוחים בידם. וכתב שם המג"א (סק"ב בשם השלטי גבורים) שיש לבטל מנהגם, חוץ מיום הראשון והשמיני. וכתב במחצית השקל שם, דסגי ביום ראשון וביום השמיני כמו בפסח וסוכות דלא אסור במלאכה אלא ביום הראשון ובסוף החג, עכ"ל. ותמוה, דמדוע מדמין חנוכה לחג הפסח וסוכות דשם מפורש בקרא דרק בימים האלו אסורים במלאכה, משא"כ חנוכה מה הנפ"מ בין ימים אלו לשאר הימים. אבל לפי הלשון שבמגילת אנטיכוס נחא, דכתב שם "לעשות אותם ימי משתה כימי המועדים הכתובים בתורה", א"כ זה היה עיקר תקנתם שיהיה כמו "מועדים הכתובים בתורה", ולכן נחא מה שמדמים את זה לימי פסח וסוכות.

ועוד י"ל כי יום הראשון הוא חג משום חנוכה המזבח, ויום השמיני הוא חג לגמרה של מצוה, ועפ"י סוד נוצר ונקה כנודע להבאים בשערים, לכן הם עדיפי על שאר הימים. (שו"ת ר' עקיבא יוסף אור"ח ח"א סימן ר"ט).

מדוע שאני חנוכה מר"ח. צ"ע למה יגרע חנוכה מר"ח, דאיתא (בסימן ת"ט) דחייב בסעודה בר"ח, והרי חנוכה עדיף שאומרים בו הלל שלם, ובר"ח רק חצי הלל. ואי משום דכתב "ובראשי חדשיכם ומועדיכם",

דאיתקש ר"ח למועד, אפשר לומר חנוכה בכלל, כמו שכתב בשער הכוונות שחנוכה הוא כרגל, ולכן אמרו "עד שתכלה רגל מן השוק".

ואפשר לומר בסוד הענין, בהיות ה' לזוד אמת וגו' גם בניהם עד יבשו לכסא לך" (תהלים קלב:יא), ובנס חנוכה בבית שני נטלו החשמונאים מלכות מזרעו של דוד, על כן לא נתקיימו מלכותם. [כדכתב הרמב"ן (בראשית מט:ט), וכיון דמלכות בית חשמונאים לא היה כדן, לכן אין לעשות סעודה].

ואפשר לומר כי סיבת הדבר [שניטלה המלכות מבית דוד לפי שעה] היה, כי נהרגו נוב עיר הכהנים כגרמא של דוד המלך, על כן ירש מתתיהו ובניו מלכותו בזמן בית שני וכו'. ואפשר לומר כי מזה הטעם ג"כ נפלה המחלוקת בין ר' שמעון בן גמליאל ור' אלעזר בן עזריה (ע' ברכות כח:), ונדחה ר' שמעון בן גמליאל מפני ר' אלעזר בן עזריה, כי ר' אלעזר בן עזריה הכהן היה עשירי לעזרא, ואז נתעלה כתר כהונה על כתר מלכות לפי שעה, כי רשב"ג היה מזרע מלכות בית דוד.

ופורים שאני, כי איש יהודי היה כדדרשו רז"ל, כי בנימין נחשב כיהודה, דבנימין לא זז משבט יהודה, וכן מוכח בקרא (מלכים א' יא:יב). (שו"ת ר' עקיבא יוסף אור"ח ח"ב סימן ת"ל).

לע"נ האחים ר' יוסף צבי ב"ר אהרן, וה' שלמה ב"ר אהרן ע"ה

להדליק נר של חנוכה. יש שני נוסחאות בברכת המצות, יש מצות שמברכין עליהם בלמ"ד, כגון "לשמוע קול שופר". ובטעם החילוק כתב בספר הישר לר"ת (סי' רנ"ט, ורא"ש פסחים פ"א ס"י בשמו), דהחילוק הוא אם המצוה נגמרת מיד, ואין שיהיו זמן בעשייתה, דאז מברך עליה ב"על", כגון "על המילה", "על אכילת מצה", "על נטילת ידים". ובין מצוה שיש בה שיהיו זמן, כגון תפילין וציצית וסוכה, שמצותן כל היום, שמברך עליהן בלמ"ד: "להניח תפילין", "להתעטף בציצית", "לישב בסוכה", שלשון זה מורה על להבא, כלומר להיות לבוש בתפילין ובציצית ולישב בסוכה כל היום.

ונתקשו הראשונים לפ"ז, דמדוע מברכין בחנוכה בלמ"ד: "להדליק", והא זה מצוה שאין בה שיהיו זמן. ותירץ הרוקח (ה' ברכות ס"ו ש"ג), וז"ל: כל שיש משך למצוה וצריך עוד לקיימה - מטבֵּעַ שלה בלמ"ד, כגון "לעסוק בדברי תורה", דכתב "והגית בו יומם ולילה", וכן "להדליק נר של חנוכה", דהמהדרין מוסיפין כל שמונה הרי יש משך והוי כמצוה אחת, עכ"ל.

וכתב הגר"י ענגיל (גליוני הש"ס שבת כג.), וז"ל: לכאן' כוונתו דכל שמונה מצוה אחת, ולכן מברכין בלמ"ד, הואיל ויש המשך למצוה כל שמונה. ואולם לפ"ז לא היה לו להזכיר הך "דהמהדרין מוסיפין כל שמונה", דהרי ההדלקה כל שמונה הרי היא גוף המצוה ולא משום הידור. ואולי כוונתו עוד, דהואיל והמהדרין מוסיפין נרות, לכן צריך לברך "להדליק", דהברכה היא על נר אחד דעיקר מצוה, ויש למצוה זו המשך בהוספת נרות ההידור, ועל כן מברכין בלמ"ד. ולפ"ז לב"ש דפוחות והולך יצטרך בלילה האחרון לברך "על הדלקת נר חנוכה", דאין כאן המשך עוד לא מן הזמן ולא מן הוספת נרות, ואולי כיון דטופס ברכה כך היא כל ז', אין לחלקה בליל ח'.

מהו להזכיר של חנוכה במוספין, כיון דלית ביה מוסף בדידה לא מדכרינן, או דילמא יום הוא שחייב בארבע תפלות. (שבת כד.) הג"ר יוסף ענגיל (לקח טוב דף לא.) ביאר, דהספק הוא, אם לקרבן מוסף שבא בשביל שבת או ר"ח אין לו שייכות לחנוכה כלל כיון שאינו בא מסיבת חנוכה, או דאמרינן דקדושת חנוכה מתפשטת על כל המצוות. וכמו שאמרו (זבחים צא.) "אטו ר"ח למוספי שבת לא אהנאי", וכשם שמוספי שבת ור"ח

ג משמע מדבריו דבא לתרץ מדוע רק בחנוכה עברו על האיסור של העברת מלכות מבית דוד, ולא בפורים. ואינו מובן הקושיא, הרי מרדכי לא היה מלך ישראל, רק משנה למלך אחשורוש. ד והר"ן (פסחים ד. ד. מדפי הר"ף) מחלק באופן אחר, דמצוה שאפשר לעשותה ע"י שליח, מברכים ב"על", ומצוה שאי אפשר לעשותה ע"י שליח, מברכים בלמ"ד, ולכן בשופר שחייב כל אדם לשמוע בעצמו קול שופר, מברכים "לשמוע", וכן "לישב בסוכה", אבל מילה ושחיטה שאפשר לעשותם ע"י שליח, מברכים ב"על". ונר חנוכה אע"פ שאפשר להדליק ע"י שליח - מברכים בלמ"ד, לפי שהוא בעצמו צריך להשתתף מכיסו בשמן ופתילה, והרי זה כאילו אי אפשר ע"י שליח.

ה והרא"ש שם תירץ, דגם בנר חנוכה יש שיהיו במצותה, שזמנה משתקע החמה עד שתכלה רגל מן השוק.

ו וכ"כ הראב"ן (סימן ל"ה), שמלבד הלילה הראשון יש בו כמה נרות להדליק, ולא נגמרה המצוה עד שמדליק כל הנרות, לכן מברך "להדליק" משמעו להדליק כל נר ונר, ולא חלקו לילה הראשון משאר הלילות.

ב נתכוין בזה לדברי רבי דוד הנגיד נכדו של הרמב"ם בספרו מדרש דוד פרשת וישב.

הקרבים בחנוכה יש עליהם קדושת החנוכה, הוא הדין לתפילה הבאה במקומם, וזהו שאמרו בגמ' שם "יום הוא שנתחייב בארבע תפילות", דכיון שאותו היום יש בו קדושת חנוכה, קדושת החנוכה מתפשטת על כולם ואף על התפילות שאינן מחמת עצם היום.

וזהו: ג' תפילות הקבועות תמיד הם שייכים שפיר לענין הזמן כפי מה שהוא, כיון ותפילות כנגד תמידן, והתמידן הרי הם חובת היום, ולכן הם שייכים לקדושת היום בכל יום כפי כל מיני קדושה אשר בו, ולכן בחנוכה ידש על הימים קדושת החנוכה, לכן התפילות הקבועות שייכי שפיר לחנוכה. ואולם תפלת המוסף דשבת ור"ח שבתוך ימי חנוכה שהיא באה אך במקום קרבן מוסף דשבת ור"ח, לכן יש סברא שאין להם שייכות לקדושת החנוכה, כיון שהם אך בשביל קדושת השבת ור"ח שלאותו יום לא בשביל קדושת החנוכה שלו, וזהו שאמר דכיון דלית מוסף בדידיה לא מדכרינן. וכן יש סברא להיפך דקדושת החנוכה מתפשטת על כל המצות!

בן לאשרי

לע"נ הרה"ק ר' אברהם משה ב"ר שמחה בונם מפשיסחא זצ"ל יא"צ א' טבת

וישן ויחלום שנית. יש לדקדק על השינוי, דלעיל בפרשת וישב אצל יוסף כתיב "ויחלום עוד חלום אחר", ולא "שנית", והלא בב' החלומות בא הסימן של השתחואות האחים ליוסף, אלא דבראשון ראה החלום באלומות, ובחלום השני בכוכבים, וגם כאן, החלום הראשון בפרות והשני בשבלים, וא"כ מדוע לעיל כתיב "אחר". ואולי ל"ל, דכאן היו ב' החלומות מסוג אחד, מהנבראים, דאע"ג שהפרות הם 'חי', והשבלים 'צומח', מ"מ שניהם בעולם השפל על הארץ, לכך שייך הביטוי "שנית", כלומר אותו דבר בעצמו נשנה באופן אחר. משא"כ גבי יוסף שחלום השני היה בהשמים הרוחניים, לא שייך לומר "שנית", דאין זה אותו דבר, רק דבר חדש, ולכן כתיב "חלום אחר", ועוד שניתוסף בו בחלום השני רמז לאביו ואמו, והבן.

ויהי כאשר פתרו לנו כן היה, אותי השיב על כני ואותו תלה. יש לדקדק על כפל הדבר, כיון שאמר "כן היה", כבר ידוע מה שהיה, ועוד מנא ליה דזה היה מכח פתרונו, אולי מדרך הטבע היה, דאחד זכה בדין והשני נתחייב, ואדרבה מכח מיתת הראשון חמת המלך שככה, ומוחל להשני, והכי נמי מאחר שנתלה שר האופים, ניצול שר המשקים, ולא ע"י פתרון יוסף. ו"ל דעל זה כיון במה שכפל "אותי השיב על כני" תחילה, וא"כ אין לומר דזה היה ע"י שחמת המלך שככה, דהא אדרבה, אח"כ תלה את שר האופים, אלא על כרחך דיוסף גרם זה בפתרונו הטוב. ועוד ל"ל, דבזה שאמר "אותי השיב על כני", זה ראייה שהיה ע"י פתרון יוסף, דאם היה ע"י שחמת המלך שככה, היה די שאותו לא יצוה להמית, אבל לא ששייבו עוד לגדולתו, אלא על כרחך יוסף פעל כל זה בפתרונו הטוב.

חזון יחזקאל

לזכות מנחם בן ציון בן פרידא רבניקה הלצלחה בכ"ע

כשנכנסו יונים להיכל טמאו כל השמנים. כבר העירו דהלא בת"כ (אמור) אמרו: 'תמיד אף בשבת, תמיד אף בטומאה'. וכ"כ הרמב"ם (פ"ג תמ"מ ה"ו), וא"כ מאפס שמן טהור, היו יכולים להדליק בשמן טמא. ו"ל, דנהי שטומאת מת נדחה בציבור, אבל באנדרלמוסאי של כיבוש יונים, לא היה שם שמן שהוא ודאי טהור מטומאת זב וזבה ונדה וילדות וטומאת שרץ ונבילה, שטומאת אלו אין קרבן ציבור דוחה אותן. ע"ש עוד. (שבת כא.).

ז וכו"כ בגליוני הש"ס (סוכה נו). וציונים לתורה (כלל ל"ח עמוד צ"ה טור ב'), ושם דנחמאת (סוף אות ה'), וע' בארץ צבי (פרומר, ח"ב חידושי מסכת ביצה דף ה), ובנין אב (ח"ג סימן ז'), ואר"ש (פ"ד עבודת יוה"כ פ"ה א).

והנה הגמ' שם מביא ראייה דאינו מזכיר חנוכה במוספין, דהרי חזינו דראש חדש שחל להיות בשבת - המפטיר בנביא בשבת אינו צריך להזכיר של ראש חדש, שאילמלא שבת - אין נביא בראש חדש. וא"כ הוא הדין דאינו מזכיר חנוכה במוספין. ואמרה הגמ': מי דמי? התם - נביא בראש חדש ליכא כלל, הכא - איתיה בערבית ושחרית ומנחה, ע"כ. מ"ל, דבר"ח כיון שאין בו קריאת הפטרה, לכן גם כשאירע ראש חודש בשבת אין מזכירים אותו בברכת ההפטרה. אבל בחנוכה, הרי איתיה להזכרת היום בתפילת ערבית ושחרית ומנחה, ולכן יום שמחויב בארבע תפילות, כגון שבת או ראש חודש, מזכיר אף במוסף ענינו של יום.

ולפי ביאורו של הגר"י ענגיל, מובן היטב כוונת הגמ', וכמו שכתב במשמרת מועד שם, וז"ל: כוונת הגמ' דשם לא שייך לומר שנהפך להיות מחובת היום דר"ח, שהרי לא שייך כלל נביא בדר"ח, משא"כ בעל הנסים שישנו בשאר תפילות, שייך לומר דאף תפלה הנוספת הוא מחובת היום דחנוכה.

ואין פותר אותם לפרעה. פירש"י: פותרים היו אותם, אבל לא לפרעה, שלא היה קולן נכנס באזניו ולא היה לו קורת רוח בפתרונו, ע"כ. רואים מכאן, דלומר פלפולים קל מאוד, אבל להגיד פשט אמיתי לזה צריך סייעתא דשמיא באופן מיוחד. החרטומים פלפלו בחלום פרעה, ואמרו לו ז' בנות אתה מוליד ז' בנות אתה קובר, וכל זה לא קשור לשמנות ורזות, אלו הם פלפולים בעלמא. אבל יוסף אמר שבע פרות שמנות אלו שנים טובות, ושבע פרות רעות אלו שנים רעות. זה פשט. ולכן הקדים ואמר "אלקים יענה את שלום פרעה", דלפוט צריך סייעתא דשמיא מיוחדת.

חדש ויצא לאור

הדושי רבנו חיים הלוי

על הרמב"ם

עם מורשת הגר"ח

• כרך ראשון •

י"ל מחדש בתוספת מכרזות, ציונים, עיונים, כותרות, מקורות ומילואים

מהדורה מושקעת ומורכבת
בעריכת מכון מורשת הגר"ח לאחד הדרכה שנים בניגיה עעומה

מכון מורשת הגר"ח
moresheshagracha@gmail.com

הפצה ראשית:
עם הספר "לעושי"

המהדורה
החדשה
המיוחדת

סגולה פאר ערליכע קינדער

סגולת אריה"ק כהדרכת הרה"צ מ'אראד זצ"ל

אריינברענגען יראת חטא אין אייערע קינד דורך א שטיין ביי קברי צדיקים.

וואס טוהט שכן מוכן דורות ישרים:

- ת"ח וירש וואס טוהט עס שוין אסאך יאהרן צו העלפן אידן, וועט עס טוהן פאר אייער ישועה פדיוואט, בנאמנות, קאנפידענשעל.
- יעדע נאמען איז א באזונדערע שטיין, באזונדערע עבודה און תפלות פאר א לענגערע צייט, אלעס ווערט געטוהן מיט גרויס איבערגעבענקייט, מיט כוונה, במתינות, אזוי האט עס די ריכטיגע כח.
- מ'שרייבט די גאנצע נוסח אויפן שטיין סיי פאר מען באקט די חלות און סיי נאכדעם אזוי ווי אלע שיטות. די שטיין בלייבט אין דעם איווען פאר 2 וואכען.
- מ'זאגט די תפילה 18 מאל אויפן שטיין, ביי די ריכטיגע צייטען.
- מ'לאזט איין וויסען ווען די שטיין אסאך יאהרן צו העלפן אידן, וועט עס טוהן פאר אייער ישועה פדיוואט, בנאמנות, קאנפידענשעל. מיט זאגען די תפילה.
- די ת"ח גייט אליין צום ציון און מתפלל, נאכדעם וואס ער רופט נשמת הצדיק אל קברו (המקובל מהישמח משה).
- די שטיין ווערט באגראבען ווי די ריכטיגע וועג, און אזוי זעהט מען עס נישט.
- מ'קען אויך אכענען די שטיין און עס אליין אראפלייגען ביי וועלכע צדיק איר ווילט.
- מ'קען באשטעלען אפאר שטייער כדי מ'זאל עס לייגען ביי אסאך צדיקים.

דוקא אויך דעם מקובלדיגע אופן פון **מכון דורות ישרים** זעהט מען ווי עס ווערט מקוים די ווערטער פון אריה"ק אויפן האר: **יער הלב - (אמינות דין הארץ צו אדייקייט), שיתוף לבו לשמים לטובה - (ס'טוישט די גאנצע מענטש), וזרהת מלאים - (וועסט זעהן וואונדער),** מ'קען עס געבען פון מעשר.

פאר פרטים רופט-טקסט מכון דורות ישרים
dorosyesharim@gmail.com 917-635-3883

צופרידענע עלטערען פון מכון דורות ישרים זאגן:

מיין קינד איז געווארען א אנדערע מענטש. ער לערענט מוסר, ער וויל ענגירען א מסכתא

מיין זון זעהט מיין זיידע מיין אויך 5 מינוט פאר סוף זמן קריאת שמע

מיין יצחק האט ארויסגעלייגט א פילטער

איך האב נישט געהאט קיין מנוחה פארדעם, נישט וויסענדיג וואס מיין בחור טוהט

כי האב גענוהיבען זעהן הצלחה מיט מיין קינדער נאכען מנדב זיין פאר מיין חבר'ס קינד